

Regeringskansliet
Justitiedepartementet

Remissvar – En europeisk åklagarmyndighet i Sverige (SOU 2020:74)

Åklagarmyndigheten har ombetts att lämna synpunkter på betänkandet *En europeisk åklagarmyndighet i Sverige*. Nedan anges först några utgångspunkter för Åklagarmyndighetens ställningstaganden. I övrigt följer remissvaret utredningens disposition.

Utgångspunkter

- En grundläggande förutsättning för Åklagarmyndighetens synpunkter är den begränsade behörighet Eppo har idag, brott som skadar unionens finansiella intressen, och de fåtal svenska ärenden som Eppo därmed förväntas utreda och lagföra.
- Åklagarmyndigheten anger ingen uppfattning avseende om Sverige bör ansluta sig till det fördjupade samarbetet om Eppo eller inte utan endast om det finns tillräckliga förutsättningar för Sverige att ansluta sig.
- Åklagarmyndigheten anser att det fortfarande finns för stora osäkerhetsfaktorer avseende hur Eppo kommer organiseras och arbeta i praktiken för att kunna konstatera att de författningsändringar som föreslås i betänkandet ger tillräckliga förutsättningar för Sverige att ansluta sig till det fördjupade samarbetet om Eppo. De största osäkerhetsfaktorerna är anställningsförhållandena för de europeiska delegerade åklagarna samt osäkerheten kring behovet av integrering av it-system och vilka it-tekniska lösningar som kommer att krävas.
- Det är av vikt att ovan nämnda osäkerhetsfaktorer utreds ytterligare och tydliggörs i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Det är inte möjligt för Åklagarmyndigheten att, inom ramen för det regeringsuppdrag som föreslås i betänkandet, lösa de utestående problemen.

Kap 7 Åklagarrollen

Svenska Eppo-åklagare ska vara särskilda åklagare (7.2.3)

Åklagarmyndigheten tillstyrker förslaget att den svenska europeiska åklagaren har ställning som särskild åklagare när han eller hon har övertagit åklagaruppgifter enligt artikel 28.4 i Eppo-förordningen och att svenska europeiska delegerade åklagare har ställning som särskilda åklagare när de utför uppgifter för Eppo.

En särskild åklagares åtalsrätt anses begränsad på det sättet att åtalsrätten måste kunna härledas ur en författningsbestämmelse (Peter Fitger m.fl., Rättegångsbalken m.m., kommentaren till 7 kap. 8 § [1 oktober 2020, Juno]). Eppo-förordningen, som är direkt tillämplig som lag, ger visserligen i sig stöd för att Eppo får väcka åtal i respektive medlemsstat. I den fortsatta beredningen kan det dock finnas skäl att förtydliga på vilket sätt den föreslagna lösningen är tillräcklig i fråga om exempelvis behörighet att väcka åtal vid svensk domstol. Detta särskilt med hänsyn till att de regleringar som föreslås avser den europeiska åklagaren och de europeiska delegerade åklagarna men formella beslut i flera frågor fattas av de permanenta avdelningarna vid Eppo enligt artikel 10 i Eppo-förordningen.

En lag som kompletterar Eppo-förordningen (7.2.4)

Åklagarmyndigheten tillstyrker förslaget att det införs en lag som kompletterar Eppo-förordningen, att bestämmelser om att den svenska europeiska åklagaren och svenska europeiska delegerade åklagare är särskilda åklagare tas in i lagen samt att lagen kompletteras med en förordning.

Kap 8 Organisationen

Förväntad arbetsbörda (8.2.3)

Åklagarmyndigheten tillstyrker förslaget att det ska finnas två svenska europeiska delegerade åklagare och att en bestämmelse om det tas in i förordningen.

Åklagarmyndigheten vill dock, med anledning av Eppos uppbyggnad och dess åtskillnad från övrig svensk åklagarverksamhet, framföra att det kan bli sårbart med endast två svenska europeiska delegerade åklagare. Exempelvis om en av dessa blir upptagen av ett större ärende, sjukskrivs eller avslutar sin anställning med kort varsel. Vidare kan det uppstå svårigheter under semestertid då troligtvis minst en av de europeiska delegerade åklagarna alltid måste vara i tjänst.

Funktionell och territoriell uppdelning (8.2.4)

Åklagarmyndigheten tillstyrker förslaget att det i den nya förordningen föreskrivs att Eppos svenska åklagare får utföra åklagarverksamhet i hela landet.

En central funktion ska vara kontaktpunkt mot Eppo (8.3.2)

Åklagarmyndigheten tillstyrker förslaget att det ska finnas en central funktion som är kontaktpunkt gentemot Eppo och att det regleras i förordning.

Informationsutbytet mellan de nationella myndigheterna och Eppo väntas bli tämligen omfattande och kan vara tidskritiskt. Det är därför angeläget att det finns ett effektivt rapporteringssystem. Utredningens skäl till att en viss funktion ska ges ett samlat rapporteringsansvar framstår som väl avvägda. Särskilt tungt väger att ett centralt system säkerställer en bättre samordning. Det är även fördelaktigt ur ett praktiskt perspektiv att det finns ett centralt system som kan ta emot förfrågningar när Eppo begär information från svenska myndigheter.

Även Eurojust kan komma att ha ett stort utbyte av information med Eppo i såväl operativa som strategiska och mer övergripande frågor. Det kommer förmodligen underlätta för den svenska verksamheten vid Eurojust om den nationella medlemmen, trots möjligheten till direktkontakt med Eppo, vid behov kan vända sig till en central funktion i Sverige för eventuell samordning av information till och från Eppo.

Förfarandet vid meningsskiljaktighet (8.3.4)

Åklagarmyndigheten tillstyrker förslaget att endast riksåklagaren och vice riksåklagaren får besluta om vilken myndighet som ska handlägga ett ärende, om det uppstår meningsskiljaktigheter mellan Eppo och svenska åklagare, och att regleringen tas in i förordning.

Placeringen av svenska europeiska delegerade åklagare (8.4.2)

Åklagarmyndigheten tillstyrker förslaget att de svenska europeiska delegerade åklagarna placeras vid Ekobrottsmyndigheten och att regler om det tas in i den nya förordningen.

Vid tillstyrkandet har Åklagarmyndigheten beaktat att Eppo i nuläget endast ska vara ansvariga för att utreda sådana brott som skadar unionens ekonomiska intressen och som föreskrivs i Sefi-direktivet. Skulle Eppos behörighet utvidgas i framtiden behöver placeringen av de svenska europeiska delegerade åklagarna ses över.

Åklagarmyndighetens inställning är också avhängig av att den centrala funktionen enligt utredningens förslag ska placeras hos Åklagarmyndigheten, vilket säkerställer erforderlig insyn i Eppos arbete.

Placeringen av den centrala funktionen (8.4.3)

Myndigheten tillstyrker förslaget om att den centrala funktionen för rapportering till och från Eppo placeras vid Åklagarmyndigheten och att regler om det tas in i den nya förordningen.

Det finns flera starka skäl som motiverar att den centrala funktionen placeras vid Åklagarmyndigheten. Ett skäl, som även utredningen har pekat på, är att en placering vid Åklagarmyndigheten innebär att riksåklagaren naturligt involveras i de internationella strategiska frågor som kommer att uppstå kopplat till Eppo. Internationella strategiska frågor kopplade till åklagarväsendet hanteras i övrigt av riksåklagaren, som deltar i och driver frågor inom de olika riksåklagarfora som finns inom Norden och EU. Utvecklingen av Eppo är och kommer, tillsammans med frågor avseende bl.a. Eurojust, att vara en viktig återkommande punkt vid dessa möten. Det är också naturligt att Åklagarmyndigheten är kontaktpunkt mot Eppo mot bakgrund av att myndigheten redan idag har ett långtgående ansvar för och erfarenhet av Sveriges internationella relationer på åklagarområdet samt ansvarar för åklagarväsendets kontakter med Eurojust och EJM. Även Åklagarmyndighetens storlek i förhållande till Ekobrottsmyndigheten kan tala för en placering vid Åklagarmyndigheten.

Även om en utgångspunkt för Åklagarmyndighetens överväganden är den begränsade behörighet Eppo har idag, vill myndigheten ändå framhålla att det vid bestämmande av centrala funktionens placering måste tas i beaktande att Åklagarmyndigheten behöver en tydlig förankring i förhållande till Eppo inför en eventuell framtida utvidgning av Eppos mandat.

Kap 9 Nominering och anställning

Eppo-åklagares kvalifikationer (9.2.2)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att det ställs högre kvalifikationskrav i Eppo-förordningen för nominering till anställningen som europeisk åklagare än för nominering till anställning som europeisk delegerad åklagare.

Förfarandet vid nominering av kandidater (9.2.4)

Åklagarmyndigheten tillstyrker förslaget att det införs bestämmelser i den nya förordningen som klargör vad som gäller vid nomineringsförfarandena avseende anställning som svensk europeisk åklagare och svensk europeisk delegerad åklagare. Nedan anges Åklagarmyndighetens inställning avseende vissa av förslagen i förordningen.

Svensk europeisk åklagare

Åklagarmyndigheten avstyrker förslaget att det i den nya förordningen föreskrivs att riksåklagaren vid nominering till anställning som europeisk åklagare i ett motiverat yttrande till regeringen ska rangordna minst tre sökanden.

Europeiska unionens råd ska, efter att ha erhållit ett motiverat yttrande och en rangordning från den urvalskommitté som avses i artikel 14.3 i Eppo-förordningen, välja ut och utnämna en av kandidaterna. Det finns inget krav enligt Eppo-förordningen att medlemsstaterna ska rangordna de tre kandidater som nomineras. För det fall riksåklagaren rangordnar kandidaterna kommer processen i urvalskommittén och Europeiska unionens råd att föregås. Åklagarmyndighetens bedömning är att riksåklagarens rangordning kommer att sakna relevans för dessa instansers bedömning. Det saknas därför skäl för att riksåklagaren ska rangordna sökandena.

Svenska europeiska delegerade åklagare

Åklagarmyndigheten avstyrker förslaget att det i den nya förordningen föreskrivs att åklagarväsendets råd för beredning av anställningsärenden (tjänsteförslagsrådet) involveras i nomineringsprocessen avseende europeiska delegerade åklagare.

Tjänsteförslagsrådet är inrättat för att bereda vissa anställningsärenden inom Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten. Även om nomineringen till europeisk delegerad åklagare i vissa fall förutsätter att sökanden även anställs vid Ekobrottsmyndigheten är det primärt den sökandens lämplighet för anställning vid Eppo som ska bedömas i ärendet om nominering. Mot bakgrund av att tjänsteförslagsrådets uppgift endast är att bereda anställningsfrågor inom Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten och då riksåklagaren kommer att få ett tillräckligt underlag för beslut om nominering genom den beredning som görs av Ekobrottsmyndigheten bör tjänsteförslagsrådet inte involveras i nomineringsprocessen.

För det fall tjänsteförslagsrådet ska vara involverade i beredningen inför nomineringen bör det göras en ändring i 19 § förordning (2015:743) med instruktion för Åklagarmyndigheten så att det framgår att tjänsteförslagsrådet också har i uppdrag att ge råd i ärenden om nominering av svenska europeiska delegerade åklagare.

Åklagarmyndigheten tillstyrker inte förslaget att tjänsteförslagsrådet ska överlämna sin bedömning och handlingarna i ärendet till riksåklagaren som ska höra Ekobrottsmyndigheten innan beslut om nominering.

Det är Ekobrottsmyndigheten som kommer att hantera förfarandet inför nominering och eventuell anställning vid Ekobrottsmyndigheten.

Åklagarmyndigheten anser därför, för det fall tjänsteförslagsrådet ska vara involverade i beredningen, att det är en mer lämplig ordning att tjänsteförslagsrådet lämnar sitt yttrande till Ekobrottsmyndigheten som sedan lämnar förslag till riksåklagaren på vilka personer Ekobrottsmyndigheten anser att riksåklagaren bör nominera till europeiska delegerade åklagare.

Åklagarmyndigheten tillstyrker förslaget att beslutet om Sveriges nominering till europeisk delegerad åklagare inte ska kunna överklagas.

Vid nomineringen till europeisk delegerad åklagare kan, om inte sökanden redan har en anställning vid Ekobrottsmyndigheten, ett nationellt anställningsförfarande behöva inledas. För att de parallella förfarandena med nominering för uppdraget som europeisk delegerad åklagare och en anställning vid Ekobrottsmyndigheten ska bli enhetliga anser Åklagarmyndigheten att det bör göras ett undantag från möjligheten att överklaga anställningsbeslut vid Ekobrottsmyndigheten i dessa fall.

Anställningsfrågor som rör den svenska europeiska åklagaren (9.4)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att Eppo-förordningen, i förening med annan unionsrätt, heltäckande reglerar anställningsfrågorna för svenska europeiska åklagare samt att det inte krävs några lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att möjliggöra för en svensk att vara europeisk åklagare.

Anställningsfrågor som rör de svenska europeiska delegerade åklagarna (9.5)

Samtidigt som Eppo ska vara arbetsgivare och har antagit ett antal bestämmelser som rör anställningsvillkor anges att nationell myndighet ska ha ansvar för de allmänna anställningsvillkoren och arbetsmiljön för de europeiska delegerade åklagarna. För att uppnå detta och skapa möjlighet för Sverige att ansluta sig krävs enligt Åklagarmyndigheten omfattande undersökning och analys av den svenska arbetsrättens tillämpning när det gäller de europeiska delegerade åklagarna.

Inledningsvis konstaterar Åklagarmyndigheten, liksom utredningen, att den svenska arbetsrätten är mycket komplex. I brist på närmare information om hur Eppo kommer att fungera bygger utredningens förslag, bedömningar och skäl avseende anställningsfrågor som rör de europeiska delegerade åklagarna delvis på antaganden. Det saknas utredning om hur Eppos anställningsvillkor förhåller sig till svensk rätt samt vilka förutsättningar en svensk myndighet har att ta arbetsgivaransvar för en svensk europeisk delegerad åklagare som är anställd vid Eppo. Det behöver undersökas och analyseras vilka åtgärder som är nödvändiga för att uppnå detta. Detta medför att det är svårt för Åklagarmyndigheten att komma med konkreta synpunkter på anställningsfrågorna som rör de europeiska delegerade åklagarna.

En annan fråga som behöver utredas ytterligare är om det behöver genomföras lagändringar för att de svenska europeiska delegerade åklagarna ska omfattas av det svenska socialförsäkringssystemet, pensionssystemet samt vilka åtgärder som behöver vidtas för att de svenska europeiska delegerade åklagarna ska få samma skydd som åklagare som omfattas av svenska kollektivavtal avseende exempelvis tjänstepension, arbetsskadeförsäkring m.m.

Tjänstledighet och anställningstid (9.5.3)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att den svenska regleringen om tjänstledighet täcker behoven och att anställningstiden inom Eppo för europeiska delegerade åklagare bör vara den som anges i Eppo-förordningen.

Åklagarmyndigheten delar dock inte utredningens bedömning att den som ska anställas som åklagare vid Ekobrottsmyndigheten, för att kunna fullgöra anställningen som svensk europeisk delegerad åklagare, bör anställas tills vidare. I de fall den som anställs som svensk delegerad europeisk åklagare har sin ordinarie anställning vid Åklagarmyndigheten bör det skapas möjligheter för åklagaren att återgå till den anställningen när Eppo-anställningen upphör. Detta borde kunna ske genom att det skapas en tidsbegränsad anställning vid Ekobrottsmyndigheten under hela den period som berörd är anställd som europeisk delegerad åklagare. Samtidigt bör det även skapas möjlighet att vara tjänstledig från annan anställning för att inneha en tidsbegränsad anställning vid Ekobrottsmyndigheten under denna period.

Närmare om de dubbla anställningarna (9.5.4)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att den särskilda konstruktionen med dubbla anställningar för europeiska delegerade åklagare gör att frågan om tjänstledighet från anställningen vid Ekobrottsmyndigheten för att utöva Eppo-anställningen inte bör författningsregleras.

Åklagarmyndigheten tillstyrker förslaget att det föreskrivs i den nya lagen att de svenska europeiska delegerade åklagarna ska vara anställda i åklagarväsendet.

Oaktat att det, som utredningen pekar på, är oklart om en europeisk delegerad åklagare kan komma att utföra något arbete för den nationella myndighet denne är placerad vid är det viktigt att de svenska europeiska delegerade åklagarna vid behov enkelt ska kunna röra sig mellan Eppo-anställningen och anställningen på Ekobrottsmyndigheten. Det är samtidigt ur flera aspekter viktigt att det hela tiden är tydligt i vilken anställning som den europeiska delegerade åklagaren tjänstgör när denne vidtar olika åtgärder. Det har betydelse i frågor som rör behörighet i it-system, möjligheten att vidta disciplinära åtgärder mot den svenska åklagaren samt vilket arbetsrättsligt regelverk som är tillämpligt. Vidare ska lönekostnader fördelas mellan Eppo

och Ekobrottsmyndigheten. Mot bakgrund av att de båda anställningarna innefattar myndighetsutövning där olika regelverk styr verksamheterna kommer det sannolikt krävas någon form av skriftliga beslut eller att övergången mellan verksamheterna på annat sätt tydligt regleras.

En tillåten bisyssla (9.5.5)

Åklagarmyndigheten tillstyrker förslaget att det, för att det ska vara tydligt att anställningen som europeisk delegerad åklagare inte är en otillåten bisyssla, i den nya lagen görs undantag från bestämmelserna om bisysslor i LOA för den anställningen.

Arbetsledning och arbetsmiljö (9.5.6)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att Eppo bör ha arbetsledningsrätt för de svenska europeiska delegerade åklagarna när de agerar i den rollen.

När det gäller frågan om Ekobrottsmyndigheten bör ha ett grundläggande arbetsgivaransvar vill Åklagarmyndigheten framföra följande. Myndigheten instämmer i utredningens bedömning att Eppo-förordningen ger vid handen att Ekobrottsmyndigheten ska ges ett grundläggande arbetsgivaransvar. Enligt Åklagarmyndigheten är det dock svårt att uttala sig i denna del innan det är närmare klargjort vad som innefattas i ett grundläggande arbetsgivaransvar.

Ekobrottsmyndigheten kan t.ex. bistå Eppo med att utforma arbetsplatser inom sina lokaler som uppfyller arbetsmiljölagens krav, men myndigheten saknar möjlighet att säkerställa att arbetet utförs på denna plats. Vidare torde Ekobrottsmyndigheten även kunna bistå med delar av den psykosociala arbetsmiljön men kan inte, eftersom myndigheten saknar möjlighet att arbetsleda, ta ansvar för t.ex. arbetsbelastning. Ekobrottsmyndigheten saknar således både mandat och resurser att fullt ut ta det grundläggande arbetsgivaransvaret, särskilt inom arbetsmiljöområdet, som Eppo-förordningen förutsätter.

Frågan hur Sverige och Ekobrottsmyndigheten ska efterkomma Eppo-förordningens krav måste mot bakgrund av det ovannämnda utredas vidare.

Övriga frågor (9.5.7)

Åklagarmyndigheten tillstyrker utredningens förslag att Ekobrottsmyndigheten ska underrätta Åklagarmyndigheten om en svensk europeisk delegerad åklagare slutar sin anställning, att Ekobrottsmyndigheten ska initiera att en ny åklagare nomineras och att Åklagarmyndigheten ska underrätta den europeiska chefsåklagaren om att åklagaren slutar sin anställning och att en ny kommer att nomineras.

Utstationerade nationella experter och annan personal (9.6)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att bestämmelserna om utstationerade nationella experter och annan personal för närvarande inte föranleder några lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder.

Kap 10 Behörighet

Eppos behörighet enligt artikel 22.1 (10.2.4)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att det avgörande för Eppos behörighet är om brottet finns angivet i Sefi-direktivet och att någon ytterligare lagstiftning inte behövs eftersom Sefi-direktivet är genomfört i svensk rätt. Åklagarmyndigheten delar inte utredningens bedömning att Eppos behörighet ska begränsas till de brott som kräver att effekten att unionens finansiella intressen skadas ska ha uppstått.

Farebrotten

Eppo-förordningen syftar till att effektivisera utredningar och åtal av brott som riktas mot EU:s finansiella intressen. Utredningens uppfattning att farebrott inte ska omfattas av Eppos behörighet kommer kraftigt att beskära Eppos mandat i Sverige på ett sätt som inte kan anses ligga i linje med vare sig Eppo-förordningens syfte eller ordalydelse.

Hänvisningen till nationell lagstiftning i artikel 22 i Eppo-förordningen innebär enligt Åklagarmyndigheten att de Sefi-brott som i Sverige implementerats som farebrott ska omfattas av Eppos behörighet. Även det faktum att medlemsstaterna ska tillse att försök att begå brotten i Sefi-direktivet är straffbart (artikel 5 i direktivet) talar i denna riktning, eftersom det visar att Sefi-direktivet syftar till att straffbelägga även brott där det finns en fara för att unionens ekonomiska intressen kan komma att skadas.

Det är inte helt tydligt om utredningen anser att de Sefi-brott som i Sverige implementerats som farebrott helt ska hamna utanför Eppos behörighet eller om den i stället anser att det i varje enskilt fall, när frågan om behörighet ska avgöras, ska bedömas om gärningen lett till en effekt.

Om det första skulle vara fallet kommer farebrott, t.ex. grova skattebrott avseende mervärdesskatt, i Sverige helt falla utanför Eppos behörighet. Detta ger en orimlig effekt med hänsyn till de skäl som nämnts ovan. Det andra alternativet, att endast brott som faktiskt lett till effekt ska omfattas av Eppos behörighet, skulle medföra praktiska svårigheter och dessutom tvinga åklagaren till utredningsåtgärder endast i syfte att klarlägga behörighetsfrågan. Det är orimligt att åklagaren i ett inledande skede av en förundersökning, för att kunna avgöra behörighetsfrågan, ska utreda om det föreligger en skada trots att det inte är ett brottsrekvisit i det tillämpliga svenska straffbudet.

När Sverige ansluter sig till Eppo kommer det finnas ett mer omfattande underlag avseende hur Eppo-förordningens regler om behörighet ska tolkas, inte minst hos Eppo, eftersom Eppo då kommer att ha varit verksamt under viss tid. Det är t.ex. rimligt att Eppo kommer kunna peka på hur liknande tolkningsfrågor lösts i andra medlemsstater. Det kan dessutom finnas avgöranden från EU-domstolen som är relevanta. Detta talar starkt för att i nuläget inte låsa sig vid en så snäv tolkning av Eppos behörighet som utredningen föreslår.

Osjälvständiga brottsformer

Även vad avser de osjälvständiga brottsformerna anser Åklagarmyndigheten att det är av vikt att inte redan i förarbetena låsa fast sig vid snäva tolkningar avseende Eppo-förordningens innebörd avseende behörighet.

Om Eppo, i enlighet med utredningens bedömning, ska ha behörighet för anstiftan och försök men inte förberedelse kommer det medföra praktiska svårigheter. Det kan t.ex. i inledningen av en förundersökning vara svårt att avgöra vilken av de osjälvständiga brottsformerna som är för handen eller som kommer gå att bevisa. En sådan begränsning skulle även kunna leda till att behörighetsfrågor kan uppkomma vid en prövning i domstol. Om åklagaren väcker åtal för ett försöksbrott som domstolen anser utgör endast en förberedelsegärning, uppkommer frågan om domstolen ska avvisa eller ogilla talan för att åtal inte väckts i behörig ordning för det brottet.

Eppos behörighet enligt artikel 22.2 (10.2.6)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att rambeslutet om kampen mot organiserad brottslighet är genomfört i svensk rätt och att någon ytterligare lagstiftning inte behövs.

Eppos behörighet enligt artikel 22.3 (10.2.7)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning om att Eppos behörighet när det gäller brott som är ouplösligt sammankopplade med Eppo-brott inte kräver några lagstiftningsåtgärder.

Åklagarmyndigheten har inte heller något att invända mot utredningens skäl i frågan om tolkningen av artikel 22.3 i Eppo-förordningen.

Den snäva tolkningen av vilka brott som kan anses vara ouplösligt sammankopplade brott kan medföra en ineffektivitet i brottsbekämpningen eftersom vissa brott, som är sammanhängande och ur ett praktiskt perspektiv därför bör utredas gemensamt av samma åklagare eller utredningsgrupp, kommer att handläggas separat av Eppo respektive svensk åklagare. Exempel på sådana brott som är sammanhängande med t.ex. ett skattebrott, men inte ouplösligt sammankopplade, är bokföringsbrott och försvårande av skattekontroll.

Att låta den europeiska delegerade åklagaren hantera all brottslighet och göra så i egenskap av såväl nationell åklagare som Eppo-åklagare kommer inte tillrätta med denna problematik, eftersom denne ändå måste arbeta inom olika förundersökningar, skilda system och olika regelstrukturer.

Territoriell och personanknuten behörighet (10.2.8)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att de svenska domsrättsreglerna täcker det som behövs.

Undantag från Eppos behörighet (10.2.9)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att undantagen från Eppos behörighet inte kräver några lagstiftningsåtgärder.

Kap 11 Eppos utredningsarbete i Sverige

Samma befogenheter som en svensk åklagare (11.2.2)

Åklagarmyndigheten tillstyrker förslaget att den svenska europeiska åklagaren och de svenska europeiska delegerade åklagarna ska, som särskilda åklagare, ha samma befogenheter som en allmän åklagare samt att det ska framgå av den nya lagen.

Eppos utredningsåtgärder (11.3)

Åklagarmyndigheten ansluter sig till de bedömningar som gjorts i betänkandet om att svensk rätt uppfyller Eppo-förordningens krav enligt artikel 30.1 a-e) och artikel 30.4 i Eppo-förordningen på vilka utredningsåtgärder som svensk europeisk delegerad åklagare ska kunna beordra eller begära samt att de begränsningar som svensk rätt innehåller är tillåtna enligt förordningen och att det således inte föreligger något behov av lagändringar i dessa avseenden.

Teknisk spårning (11.4)

Åklagarmyndigheten avstyrker utredningens förslag om lagreglering avseende spårning av föremål.

Varken förordningens ordalydelse eller bakomliggande syfte innebär enligt Åklagarmyndigheten ett krav på lagreglering av denna utredningsåtgärd. Åklagarmyndigheten ansluter sig i dessa frågor till den bedömning som redovisats i det särskilda yttrandet till betänkandet.

Kap 12 Gränsöverskridande samarbete

Endast begränsade åtgärder krävs (12.4.2)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att svensk rätt inte behöver kompletteras med anledning av bestämmelserna i artiklarna 31 och 32 i Eppo-förordningen samt tillstyrker förslaget att det genom ändringar i några förordningar tydliggörs att riksåklagarens rätt att besluta i fråga om behörighet för åklagare inte omfattar Eppo-åklagare.

Eppo-åklagare får utfärda en arresteringsorder (12.5.2)

Åklagarmyndigheten tillstyrker förslaget att en svensk europeisk delegerad åklagare samt en svensk europeisk åklagare som tagit över ett ärende får utfärda såväl en europeisk som en nordisk arresteringsorder och att bestämmelser om det tas in i förordningen om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder och förordningen om överlämnande till Sverige enligt en nordisk arresteringsorder.

Åklagarmyndigheten noterar dock att det i utredningen inte särskilt tagits upp huruvida dessa ändringar bedöms vara tillräckliga för att Norge och Island, som också är anslutna till Konventionen om överlämnande mellan de nordiska staterna men inte medlemsstater i EU, kommer att godta en nordisk arresteringsorder som utfärdats av en svensk europeisk delegerad åklagare eller europeisk åklagare. I artikel 3 punkt 1 i konventionen stadgas visserligen att den utfärdande rättsliga myndigheten är den rättsliga myndighet i den utfärdande staten som enligt denna stats lagstiftning är behörig att utfärda en nordisk arresteringsorder.

Det är dock enligt Åklagarmyndigheten inte självklart att de föreslagna ändringarna om behörighet automatiskt kommer att innebära att Norge och Island godtar Eppo som en behörig utfärdande rättslig myndighet för en nordisk arresteringsorder då det kan ifrågasättas om det är förenligt med den nämnda konventionens syfte att en Eppo-åklagare, i en utredning som tillhör Eppo, från stater som inte ingår i EU ska kunna begära en person överlämnad.

Fortsatta överväganden om internationella överenskommelser (12.6.2)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning om vikten av att i det fortsatta beredningsarbetet kartlägga i vilka internationella överenskommelser det är möjligt att göra sådana tillägg som artikel 104.4 i Eppo-förordningen föreskriver och gå igenom de tillämpliga unionsakterna om straffrättsligt samarbete för att inför ett deltagande i Eppo-samarbetet kunna uppfylla föreskrifterna i artikel 104 och 105 i Eppo-förordningen.

Åklagarmyndigheten vill dock framföra följande avseende hantering av begäran om utlämning från tredje land. Eppos åklagare ska enligt artikel 104.7

i Eppo-förordningen kunna begära att den behöriga myndigheten i hans eller hennes medlemsstat utfärdar en begäran om utlämning av en person i enlighet med nationell lagstiftning. Artikeln utgör, enligt utredningen, en direkt rättslig grund för en sådan begäran till svenska myndigheter och den myndighet som får en sådan begäran ska följa det regelverk som gäller i en motsvarande nationell situation. Utredningen anser att den aktuella artikeln inte kräver några ytterligare överväganden eller åtgärder.

Av 1 § förordningen (1982:306) med vissa bestämmelser om utlämning för brott till Sverige framgår emellertid att en åklagares framställning om utlämning av den som i riket är misstänkt eller tilltalad för brott ska sändas till riksåklagaren, som avgör om den ska sändas vidare till Justitiedepartementet för vidarebefordran till den främmande staten. Åklagarmyndigheten ifrågasätter om ordningen att involvera riksåklagaren är förenligt med Eppo-förordningen och anser att denna fråga bör belysas ytterligare.

Kap 13 Lagföring

Artikeln om hänskjutande kräver inga åtgärder (13.2.2)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att bestämmelserna om när och hur Eppo ska hänskjuta ärenden till nationella myndigheter inte kräver lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder.

Åklagarmyndigheten vill dock lyfta problematiken med att den svenska centrala funktionen ska inta en mer aktiv roll när det gäller ärenden som hänskjuts till svenska myndigheter i enlighet med artikel 34.2 i Eppo-förordningen, eller enligt riktlinjer som utfärdats med stöd av artikel 34.3 i Eppo-förordningen. Även om det i de fallen oftast torde finnas anledning att anta att ett brott som hör under allmänt åtal har förövats anser Åklagarmyndigheten att en åklagare på den centrala funktionen inte ska fatta beslut om att t.ex. inleda förundersökning. Det torde vara olämpligt att den centrala funktionen binder upp den nationella åklagaren eftersom denne inte kan ändra beslutet om att inleda förundersökning utan att det har tillkommit nya omständigheter i ärendet.

Eppos underrättelseskyldighet

Åklagarmyndigheten delar inte utredningens uppfattning att det inte finns någon situation där Eppo skulle vara skyldig att underrätta misstänkta eller målsägande om att ett ärende har hänskjutits till svenska myndigheter och att de har övertagit handläggningen.

Med anledning av att misstänkta och målsägande kan ha rättigheter i ett nationellt ärende som de inte har om ärendet utreds av Eppo, t.ex. möjligheten att klaga till Justitieombudsmannen och Justitiekanslern, så bör misstänkta och

målsägande på något sätt underrättas om att ärendet har hänskjutits till en svensk åklagarmyndighet som övertagit handläggningen.

Avslutande av Eppo-utredningar (13.3)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att bestämmelserna om hur Eppo ska avsluta sina utredningar inte kräver några lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder.

Artikelns om avskrivning kräver inga åtgärder (13.4.2)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att artikeln som reglerar när Eppo ska skriva av ärenden inte kräver några lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder.

Bestämmelserna om åtal och överklagande kräver inga åtgärder (13.5.2)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att bestämmelserna om åtal och överklagande inte kräver några lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder.

Det noteras särskilt att en europeisk delegerad åklagare enligt utredningen inte får sin behörighet att väcka talan i domstol från en författning, utan ska styrka sin behörighet att väcka talan vid domstol genom att visa upp beslut om åtal från permanenta avdelningen eller förslag som inte lett till beslut.

Såsom anförts under kapitel 7.2.3 kan det finnas skäl att i den fortsatta beredningen särskilt förtydliga den svenska europeiska åklagarens och de svenska europeiska delegerade åklagarnas befogenhet respektive behörighet vilket kan ha betydelse även i denna del.

Eppo får överklaga till Högsta domstolen (13.5.3)

Åklagarmyndigheten tillstyrker förslaget att den svenska europeiska delegerade åklagaren och den svenska europeiska åklagaren ska få behörighet att överklaga till Högsta domstolen.

För att en fråga ska prövas av Högsta domstolen krävs som huvudregel att det är av vikt för rättstillämpningen att överklagandet prövas. Utrymmet för prövningar av brottmål i Högsta domstolen är begränsat och det är därför viktigt att det i första hand är sådana frågor som är prioriterade ur prejudikatsynpunkt som överklagas till Högsta domstolen. Riksåklagaren upprättat varje år en förteckning över frågor som är av särskild betydelse för rättsutvecklingen och prejudikatbildningen.

Det finns mot denna bakgrund anledning att överväga om rätten att överklaga till Högsta domstolen ska förenas med en skyldighet att samråda med riksåklagaren inför ett eventuellt överklagande. En sådan bestämmelse skulle

kunna föras in i förslaget till lag om svenska åklagare vid Europeiska åklagarmyndigheten.

Uppgifter ska kunna överföras till domstol digitalt (13.5.4)

Åklagarmyndigheten avstyrker utredningens förslag att Eppo ska omfattas av samma krav som åklagarväsendets myndigheter att anpassa överföringen av uppgifter i stämningsansökan så att de kan användas med hjälp av automatiserad behandling i domstolens verksamhet. Även förslaget att den informationsöverföring som sker elektroniskt till åklagarväsendets myndigheter från Polismyndigheten och Skattemyndigheten ska gälla även för Eppo avstyrks.

Utredningen föreslår, genom en ändring av förordningen (2014:1085) om rättsväsendets informationshantering att Eppo ska åläggas att, med hjälp av automatiserad behandling, överföra samma uppgifter i stämningsansökan som den vanliga svenska åklagaren överför i nationella ärenden (RIF-integration).

Åklagarmyndigheten har i och för sig ingen erinran mot att Eppo ska omfattas av samma krav som åklagarväsendets myndigheter. Myndigheten vill dock framhålla att förslaget kommer att medföra betydande krav på integrering mellan svenska rättsväsendets myndigheter och Eppo. Om Eppo ska åläggas att delta i rättsväsendets informationshantering måste det finnas en it-teknisk lösning som kan användas när Eppo ska kommunicera digitalt, vid mottagande av information under brottsutredning samt vid åtals väckande i förhållande till domstol. Det är inte av utredningen klarlagt hur denna it-tekniska lösning ska tillhandahållas.

Den it-miljö som idag används inom åklagarväsendet (av Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten) ägs, utvecklas och förvaltas av Åklagarmyndigheten. It-miljön består av såväl en omfattande infrastruktur som av många olika verksamhetssystem, både egenutvecklade och inköpta, samt kommunikationslösningar och integrationer med andra myndigheter. Denna it-miljö är framtagen utifrån svensk lagstiftning gällande t.ex. offentlighet, sekretess och dataskydd.

Åklagarmyndigheten är som ägare ansvarig för att it-miljön lever upp till de krav som ställs i svensk lagstiftning. För att kunna säkerställa en hög säkerhet i it-miljön och en korrekt och lagenlig hantering har Åklagarmyndigheten meddelat föreskrifter över användningen. Genom dessa föreskrifter har myndigheten rätt att, även avseende Ekobrottsmyndighetens medarbetares användning, fatta beslut och vidta åtgärder som är nödvändiga, och inte sällan även tidskritiska, för att skydda it-miljön och informationen däri. De av Åklagarmyndigheten meddelade föreskrifterna är centrala för att upprätthålla en säker och lagenlig digital informationshantering.

Teoretiskt sett tänkbara it-tekniska lösningar för att ansluta Eppo till en del av RIF är enligt Åklagarmyndigheten följande:

- Att Åklagarmyndigheten tillåter Eppo att arbeta i Åklagarmyndighetens it-system (Cåbra).
- Att Eppo själva tillhandahåller en integrerad lösning i förhållande till RIF, antingen genom att de får en kopia på vårt system, som blir en länk mellan deras ärendehanteringssystem och övriga parter som idag kommunicerar med åklagarmyndigheterna, eller att Eppo integrerar sitt eget ärendehanteringssystem med samma myndigheter.
- Att Eppo utväxlar information manuellt med andra myndigheter i rättskedjan.

Det första alternativet, att Eppo skulle tillåtas att ha åtkomst in i Åklagarmyndighetens it-miljö är inte en framkomlig väg. Det är som utredningen fastslår viktigt att det görs en tydlig åtskillnad mellan Eppos och Ekobrottsmyndighetens verksamhet såväl gällande fysiska som digitala utrymmen. Eppo-ärenden ska vara tydligt åtskilda från övriga ärenden och skyddade mot insyn. Även det omvända måste anses gälla, dvs. att Eppo och dess anställda inte ska kunna ta del av uppgifter från eller påverka den nationella digitala ärendehandläggningen inom Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten.

Den tydliga åtskillnad som är ett fundamentalt krav, både från Eppo och Åklagarmyndigheten, är inte möjlig att uppnå inom ramen för vår egen it-miljö. Det är inte heller en framkomlig väg, varken juridiskt eller tekniskt, eftersom nuvarande it-miljö bygger på svensk rätt avseende t.ex. offentlighet, sekretess och dataskydd. Åklagarmyndighetens föreskriftsrätt skulle inte heller kunna omfatta Eppos ärenden eller dess åklagare. Det skulle därmed inte vara möjligt att upprätthålla kravet på lagenlighet och säkerhet i den digitala informationshanteringen hos Åklagarmyndigheten. En ytterligare aspekt är att åklagarväsendets verksamhet är en nationellt samhällsviktig verksamhet. En fungerade it-miljö är av avgörande betydelse för verksamhetens bedrivande. Det kan ifrågasättas om det utifrån nationella säkerhetsintressen inte vore direkt olämpligt att dela ett sådant system med en utländsk myndighet.

Om regeringen trots vad som ovan anförts skulle anse att Eppo ska tillåtas arbeta i Åklagarmyndighetens it-system, blir konsekvensen att Åklagarmyndighetens it-miljö måste byggas om i grunden för att särskilja myndigheterna helt åt. Kostnaden för det är naturligtvis mycket omfattande.

Det andra alternativet, att Eppo tillhandahåller en integrerad lösning i förhållande till RIF, är inte heller realistiskt. Teoretiskt går det att tänka sig att

Eppo får en kopia på Åklagarmyndighetens egenutvecklade systemlösningar och driftsätter dem i en egen it-miljö. Utifrån denna får man därefter etablera integration mot de parter som idag kommunicerar med åklagarmyndigheterna via RIF. Därtill behövs dock en mängd andra generella systemlösningar, vilka rimligen tillhandahålls av Eppo centralt (dvs. generell it-infrastruktur såsom identifiering, lagringsytor, Officepaket, säkerhetsskydd av olika slag, system för backuptagning och återställning, nätverksanslutningar, övervakning etc). Detta skulle då också behöva inkludera en egen anslutning till det säkra nätverk som svenska myndigheter kommunicerar via, SGSI (Swedish Government Secure Intranet). Huruvida det är möjligt och lämpligt att direktansluta en utländsk myndighet till SGSI-nätverket behöver i så fall utredas. Tid och kostnad för att etablera allt detta är svårt att uppskatta, men det handlar om betydande kostnader och tidsåtgång.

Ett alternativ till att Eppo får en kopia på Åklagarmyndighetens lösningar är att Eppos eget ärendehanteringssystem skapar de RIF-integrationer som krävs. Även det är ett realistiskt alternativ då det ställer krav på mycket omfattande systemutveckling.

Med tanke på den begränsade omfattningen som Eppos verksamhet i Sverige förväntas få, så är det rimligare att ha ett mer avgränsat och basalt it-stöd för de svenska Eppo-åklagarna än vad förslagen i utredningen leder till, i enlighet med det ovan listade tredje alternativet. Det skulle innebära att de svenska Eppo-åklagarna inte ges direktåtkomst med system som har RIF-integration, utan att manuella rutiner och handgrepp istället används. En sådan lösning skulle förmodligen vara möjlig att etablera inom de av utredningen tänkta tidsramarna. Vid en manuell överföring mellan Eppo och svenska myndigheter är det enklast att använda sig av krypterade USB-minnen. Ett alternativ är att Eppo ansluts till det säkra europeiska nätverket TESTA (som i sin tur har anslutning mot det svenska SGSI) och att uppgifterna skickas via e-post över dessa nät. En sådan lösning kräver att de svenska Eppo-åklagarna ansluts till de centrala system som Eppo har (e-post, lagringsytor m.m.) och nyttjar dessa för sin dagliga verksamhet. Själva genomförandet av att etablera en sådan it-miljö leds och bekostas rimligen av Eppo centralt. Åklagarmyndigheten skulle kunna vara rådgivande till Eppo under en sådan etablering men har inte möjlighet att ha något löpande ansvar för Eppos it-miljö.

Bevistillåtlighet (13.6)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att artikeln om bevisning inte kräver några lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder.

Bestämmelserna om avyttring av förverkad egendom kräver inga åtgärder (13.7.2)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att bestämmelserna om avyttring av förverkad egendom och om underrättelse inte kräver några lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder.

Artikel om förenklade förfaranden kräver en förordningsändring (13.8.2)

Åklagarmyndigheten tillstyrker förslaget att Eppo genom en ändring i strafföreläggandekungörelsen (1970:60) omfattas av samma krav som åklagarväsendets myndigheter att lämna information om utfärdade strafförelägganden till Polismyndigheten och delar bedömningen att det inte krävs lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder med anledning av artikeln om förenklade förfaranden.

Åklagarmyndigheten vill framhålla att det måste vara Eppo som tillser att informationen överförs och att Eppo inte kan använda Åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem för utfärdande och informationsöverföring.

Kap 14 Rättssäkerhet

Artikel om misstänkta och tilltalades rättigheter kräver inga åtgärder (14.2.2)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att artikeln om misstänkta och tilltalades rättigheter inte kräver några lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder.

Artikel om rättslig prövning kräver inga åtgärder (14.3.2)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att artikeln om rättslig prövning inte kräver några lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder.

Kap 15 Offentlighet, sekretess och tillgång till information

Reglerna om handlingsoffentlighet gäller inte för Eppo (15.3.1)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att regleringen i TF, YGL och OSL inte är tillämplig för Eppo och att det innebär att bestämmelserna om handlingsoffentlighet, sekretess och meddelarfrihet inte gäller för uppgifter som förvaras hos Eppo, trots att förvaringen äger rum i Sverige.

Särskilt om partsinsyn (15.4.3)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att de svenska reglerna om partsinsyn uppfyller kraven i Eppo-förordningen men i vissa delar inte är direkt tillämpliga. Myndigheten tillstyrker förslaget att en motsvarighet till kollisionsreglerna i OSL förs in i den nya lagen och tillämpas i stället för OSL:s bestämmelser i de situationer där partsinsynsbestämmelser aktualiseras i Eppos ärenden och att det också införs en bestämmelse som kompletterar rättegångsbalkens partsinsynsregler.

Sekretess för uppgifter hos svenska myndigheter (15.5)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att det inte behövs några ändringar i sekretesslagstiftningen för att uppfylla kraven i Eppo-förordningen.

Eppo-åklagarnas tillgång till information (15.6.2)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning och tillstyrker att Eppo ska ges möjlighet att ta del av sådan information som en nationell åklagarmyndighet kan ta del av.

Åklagarmyndigheten kan dock inte tillstyrka den lösning som föreslås i 2 § första stycket i förslaget till lag (2022:00) om svenska åklagare vid Europeiska åklagarmyndigheten. Innan en sådan generell reglering genomförs måste det göras en grundlig analys av om det är lämpligt att med åklagarmyndighet även avse Eppo i alla lagar och förordningar som kommer att träffas av bestämmelsen. Ett exempel när det framstår som mindre lämpligt är 13 § förundersökningskungörelsen (1947:948) enligt vilken en åklagarmyndighet ska föra en anhållningsliggare som ska kontrolleras av särskilt utpekade befattningshavare som inte finns vid Eppo.

De europeiska delegerade åklagarna ska enligt utredningen ges tillgång till samma databaser för brottsutredning som nationella åklagare. Flera av dessa databaser (t.ex. misstanke- och brottsregister) nås av åklagare genom Åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem. Då Eppo inte kommer att ha tillgång till detta kommer de inte, utan en omfattande integrering med åklagarväsendets eller Polismyndighetens it-system, kunna ges direkt tillgång till databaserna utan kommer behöva erhålla informationen på annat sätt.

Behovet av att bryta sekretess (15.6.3)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att det behövs en sekretessbrytande bestämmelse för att det ska vara möjligt för svenska myndigheter att lämna sekretessbelagda uppgifter till Eppo enligt kraven i Eppo-förordningen samt tillstyrker förslaget att det i den nya lagen införs en bestämmelse som klargör att en uppgift för vilken sekretess gäller enligt OSL får röjas för en särskild åklagare vid Eppo om uppgiften i motsvarande fall skulle få lämnas ut till en svensk åklagare.

Meddelarfrihet (15.7)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att meddelarfrihet kommer att gälla för dem som bistår Eppo i myndighetens operativa verksamhet.

Kap 16 Dataskydd**Eppo-åklagares tillgång till information/Eppo ges möjlighet till direktåtkomst (16.3.2 – 16.3.3)**

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömningar och tillstyrker förslaget till ändring i brottsdatalagen om överföring av personuppgifter till tredje land. Vidare tillstyrks att även Eppo ska läggas till i dataskyddslagstiftningen.

Kap 17 Tillsyn, straffansvar och disciplinansvar**Ingen svensk tillsyn över Eppo-åklagare (17.2.3)**

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att den tillsyn över åklagares verksamhet som Justitieombudsmannen, Justitiekanslern, riksåklagaren, överåklagare och Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden bedriver inte får omfatta de svenska åklagarna vid Eppo, trots att de agerar som åklagare i Sverige med samma befogenheter som allmänna åklagare. Åklagarmyndigheten tillstyrker förslaget att Eppos åklagare undantas från tillsyn när de bedriver åklagarverksamhet för Eppo i Sverige och att det görs genom ändringar i lagarna om Justitieombudsmannens, Justitiekanslerns och Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens tillsyn.

Åklagarmyndigheten vill dock framföra att förslaget att undanta viss åklagarverksamhet som bedrivs i Sverige och enligt svensk lagstiftning från tillsyn, som utredningen anger, kommer att innebära en stor principiell förändring. Åklagarmyndigheten har dock svårt att se någon annan lösning för det fall Sverige ska ansluta sig till det fördjupade samarbetet.

En förutsättning för en fungerande tillsyn i nationella ärenden är enligt Åklagarmyndigheten att Eppo-ärenden i möjligaste mån handläggs separerat från nationella ärenden. Det bör undvikas att ärenden som har kopplingar med varandra handläggs av samma åklagare, dvs. att den europeiska delegerade åklagaren också är ansvarig för det nationella ärendet.

Oförändrad tillsyn över dem som bistår Eppo-åklagare (17.2.4)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att tillsynen över dem som bistår Eppos åklagare i myndighetens operativa verksamhet kommer att vara oförändrad. Denna fråga bör dock belysas närmare inför det praktiska genomförandet.

Oförändrad tillsyn över domstolarna (17.2.5)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att tillsynen över domstolarna kommer att vara oförändrad.

Europeiska organs tillsyn över Eppo (17.2.6)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att tillsynen över Eppos personuppgiftsbehandling ska utövas av Europeiska datatillsynsmannen, inte av Integritetsskyddsmyndigheten, och att Europeiska ombudsmannen ska utöva tillsyn över den administrativa verksamheten vid Eppo, men inte får utöva tillsyn över den operativa verksamheten.

Åklagarmyndigheten tillstyrker förslaget att det genom en ändring i brottsdatalagen tydliggörs att den lagen inte gäller för Eppos personuppgiftsbehandling och att Integritetsskyddsmyndigheten därmed inte heller har någon tillsyn över Eppos behandling av personuppgifter och att Integritetsskyddsmyndigheten ska samarbeta med Europeiska datatillsynsmannen när denne utövar tillsyn enligt Eppo-förordningen samt att det regleras i förordning.

Slutsatser om tillsynen (17.2.7)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att tillsynen över den åklagarverksamhet som bedrivs av Eppo kommer att vara mer begränsad än den tillsyn som förekommer över motsvarande svenska åklagarverksamhet.

Åklagarmyndigheten kan konstatera att den åklagarverksamhet som bedrivs av Eppo dock kommer att vara föremål för intern kontroll, bl.a. genom att vissa beslut inte fattas av de europeiska delegerade åklagarna utan centralt av Eppo. Därtill kommer att de europeiska åklagarna ska övervaka utredningar och lagföring som de europeiska delegerade åklagarna ansvarar för.

När det gäller det förfarande som beskrivs i artikel 12.4 i Eppo-förordningen menar dock Åklagarmyndigheten att det svenska överprövningsförfarandet utgör en del av nationell lagstiftning i enlighet med artikel 12.4. Även om inte själva överprövningsförfarandet är författningsreglerat bygger det på devolutionsprincipen som kommer till uttryck i 7 kap. 5 § rättegångsbalken om att vissa högre åklagare har rätt att ta över underställda åklagares arbetsuppgifter. Förfarandet som riksdagen ställt sig bakom är även närmare reglerat i riksåklagarens riktlinjer (RåR 2013:1) om Överprövning och annan prövningsverksamhet. Vid en sådan tolkning säkerställs att beslut som fattas av den delegerade åklagaren kommer att bli föremål för prövning av Eppo, vilket är en viktig del av tillsynen.

Immunitet hindrar utredning och lagföring av brott av Eppo-åklagare i tjänsteutövningen (17.3.3)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att inga lagstiftningsåtgärder krävs avseende immuniteten för Eppo och myndighetens personal.

Bestämmelserna om disciplinansvar i LOA gäller inte för europeiska delegerade åklagare (17.3.4)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att bestämmelserna i 14–19 §§ LOA om disciplinansvar inte gäller för europeiska delegerade åklagare i deras anställning hos Eppo.

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att det inte krävs lagstiftningsåtgärder avseende att den som tar initiativ till disciplinära åtgärder mot en europeisk delegerad åklagare för något som han eller hon har gjort i sin anställning som svensk åklagare ska informera den europeiska chefsåklagaren innan åtgärden vidtas.

Kap 18 Övriga frågor**Eppo ska vara en juridisk person (18.2)**

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att Eppo-förordningens krav att Eppo ska ha den rättskapacitet som juridiska personer har enligt nationell lagstiftning inte kräver några lagstiftningsåtgärder.

Eppos ansvar (18.3.2)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att svensk rätt i allt väsentligt är förenlig med artikel 113 i Eppo-förordningen, att skadeståndslagen inte ska tillämpas gentemot Eppo när myndigheten eller dess anställda har vållat skada och att nationella domstolar inte är behöriga att pröva frågor om utomobligatoriskt skadestånd i sådana fall.

Åklagarmyndigheten tillstyrker förslaget att statens ersättningsansvar enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder inte gäller när Eppo-åklagare har fattat beslut om anhållande, reseförbud eller anmälningskyldighet.

En ändring i rättegångsbalken (18.4.3)

Åklagarmyndigheten tillstyrker förslaget att jävsreglerna i 7 kap. 6 § första-tredje styckena rättegångsbalken uttryckligen görs tillämpliga för särskilda åklagare och att 7 kap. 6 § fjärde stycket rättegångsbalken inte tillämpas.

Eppos informationsskyldighet (18.5)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att det inte krävs några lagstiftningsåtgärder utöver de som redan har föreslagits för att tydliggöra Eppos skyldighet att informera om myndighetens beslut.

Åklagarmyndigheten vill framhålla att det måste vara Eppo som tillser att informationen överförs och att det inte kan ske genom användande av Åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem.

Upphävande av privilegier och immunitet (18.6)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att det inte krävs några lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att Eppos chefsåklagare ska kunna utfärda en begäran om upphävande av privilegier eller immunitet.

Tillgång till Eppos ärendehanteringssystem (18.7)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att det inte behövs några lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att de svenska europeiska delegerade åklagarna ska kunna ge andra europeiska delegerade åklagare tillgång till uppgifter i Eppos ärendehanteringssystem.

Vissa ytterligare författningar behöver övervägas (18.8)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömningar och tillstyrker förslagen avseende delgivningslagen, polislagen, ÅM-instruktionen och EBM-instruktionen, förordningen med instruktion för Säkerhetspolisen, förordningen med instruktion för Polismyndigheten, förordningar om överlämnande till Sverige enligt en arresteringsorder samt förordningar som reglerar förvaltning av EU-medel.

Kap 19 Sveriges anslutning till Eppo**Sverige kan ansluta sig till Eppo (19.1)**

Åklagarmyndigheten anser att det alltför föreligger alltför stora osäkerhetsfaktorer, framförallt vad avser arbetsvillkoren för de europeiska delegerade åklagarna, för att kunna konstatera att det finns tillräckliga förutsättningar för att ansluta sig till det fördjupade samarbetet om Eppo oaktat att de författningsändringar som föreslås i betänkandet genomförs.

Det formella genomförandet (19.2)

Åklagarmyndigheten tillstyrker förslagen avseende anmälan av att delta i det fördjupade samarbetet, anmälan av behöriga myndigheter, anmälan avseende vissa brott samt ytterligare underrättelser.

Uppdrag till Åklagarmyndigheten (19.3.2)

Åklagarmyndigheten har ingen erinran mot förslaget att regeringen ger ett uppdrag till Åklagarmyndigheten att förbereda Sveriges anslutning till Eppo. Som närmare utvecklas nedan så bör dock uppdraget ha en annan utformning än den utredningen föreslår, inte ges i ett för tidigt skede samt inte ges ensamt till Åklagarmyndigheten.

Åklagarmyndigheten tillstyrker förslaget att det föreskrivs i förordning att riksåklagaren får ingå överenskommelse med Eppo.

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att det kan vara en fördel om det bara finns en part som vid behov förhandlar med och informerar Eppo om hur långt arbetet har fortskridit. Det kan också vara rimligt att det uppdraget ges till Åklagarmyndigheten.

Åklagarmyndigheten är inte överordnad någon annan myndighet. Även om riksåklagaren ges ansvar för förhandlingar med Eppo är det många frågor avseende förberedelserna inför Sveriges anslutning till Eppo som ligger utanför riksåklagarens mandat att styra och leda. Riksåklagarens möjlighet att styra Ekobrottsmyndigheten är begränsad till vad som i vidare mening kan definieras som åklagarverksamhet. Övriga frågor är uteslutande frågor för generaldirektören på Ekobrottsmyndigheten. Mot den bakgrunden bör ett eventuellt regeringsuppdrag ges till Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten gemensamt.

Då det i dagsläget är svårt att lägga fast exakt vilka uppgifter som bör ingå i ett eventuellt regeringsuppdrag föreslås att Åklagarmyndigheten är delaktig i framtagandet av regeringsuppdraget.

Särskilt om några it-relaterade frågor

Utredningen anser att Åklagarmyndigheten bör ges i uppdrag av regeringen att bevaka om en integrering mellan svenska it-system och Eppos it-system kommer att krävas samt att kartlägga vad som krävs i fråga om elektronisk informationsöverföring mellan Eppo och svenska myndigheter och att i samråd med Eppo och andra berörda ta fram förslag på hur det kan lösas.

Eppo tar för närvarande fram ett eget ärendehanteringssystem. Det är oklart hur avancerat detta ärendehanteringssystem kommer att vara, t.ex. om åklagarna kommer att kunna lagra förundersökningsmaterial i systemet samt fatta beslut om t.ex. tvångsmedel och åtal digitalt. Vidare är det oklart om Eppo kommer att anse att det behövs en integrering mellan Eppos ärendehanteringssystem och de nationella systemen och i så fall vilken grad av integrering som skulle krävas. Det är också i nuläget okänt i vilken omfattning Eppo förväntar sig att medlemsstaterna tillhandahåller nationella it-tekniska system som den

europiska delegerade åklagaren ska arbeta i för att t.ex. samla information och kunna kommunicera med utredande myndigheter och domstolar.

Det är mot bakgrund av det ovan nämnda i nuläget svårt att göra den kartläggning som utredningen föreslår ska vara del av ett regeringsuppdrag. Det är vidare orimligt att Åklagarmyndigheten ensamt ges i uppdrag att bevaka frågan om eventuell integrering mellan svenska it-system och Eppos it-system. Eppo kommer att behöva digitala lösningar för att kommunicera med domstolarna samt utredningsresurserna vid t.ex. Ekobrottsmyndigheten. Det är rimligt att ta hänsyn till det inför att ett eventuellt regeringsuppdrag ges i denna del.

Särskilt om arbetsrättsliga frågor

Som angetts tidigare i kapitel 9 i remissvaret krävs, för att säkerställa att kraven i Eppo-förordningen uppfylls samt skapa möjlighet för Sverige att ansluta sig, omfattande utredning om vad som gäller både arbetsrättsligt och ur ett arbetsmiljöperspektiv. Likaså krävs utredning om det behöver vidtas åtgärder för att upprätthålla det sociala skyddet, pension och försäkringar, med efterföljande författningsändringar.

Utredningen föreslår att regeringen ger Åklagarmyndigheten i uppdrag, i nära samarbete med Ekobrottsmyndigheten, att i samråd med Eppo klargöra i vilket avseende Eppo respektive svensk myndighet ska ansvara för de europeiska delegerade åklagarna arbetsrättsligt och i fråga om bl.a. lön, pension och socialförsäkring. Det är frågor som Åklagarmyndigheten inte styr över eftersom det inbegriper ställningstagande avseende hur andra myndigheter kommer att bedöma de europeiska delegerade åklagarnas ställning enligt svensk rätt. Dessa frågor torde kräva ytterligare utredning och kan inte lösas genom att lämna ett uppdrag till Åklagarmyndigheten.

Kap 20 Konsekvenser

Allmänt om konsekvenserna (20.1)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att förslagen får begränsade konsekvenser för samhället i allmänhet.

Ekonomiska konsekvenser (20.2)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att Sveriges anslutning till det fördjupade samarbetet om Eppo kan förväntas medföra kostnadsökningar för Ekobrottsmyndigheten och Åklagarmyndigheten och att kostnadsökningarna inte ryms inom befintliga anslag för myndigheterna.

Åklagarmyndigheten bedömer att det i nuläget inte går att fastställa vilken kostnadsökning en anslutning till Eppo kommer att innebära för

Åklagarmyndigheten och kan därför inte tillstyrka att det föreslagna beloppet för anslagshöjning är tillräckligt.

Om Sverige ansluter sig till det fördjupade samarbetet om Eppo ska Åklagarmyndigheten inrätta en central funktion som ska fungera som Eppos kontaktpunkt i Sverige. Det är i nuläget svårt att uppskatta den centrala funktionens arbetsbörda på sikt men det kan konstateras att det i vart fall under de närmsta åren kommer att krävas betydande arbetsinsatser för att bygga upp den centrala funktionen samt genomföra nödvändiga utbildningsinsatser inom hela åklagarväsendet avseende samverkan med Eppo och dess ärendehantering.

Åklagarmyndigheten anser att det inte går att dra några slutsatser avseende kostnaderna för uppbyggnaden av den infrastruktur för it som krävs för det fall Sverige ansluter sig till det fördjupade samarbetet om Eppo. Det kan dock konstateras att oberoende av hur uppbyggnaden av it-infrastrukturen kommer att se ut så kommer det att leda till icke obetydliga kostnadsökningar för Eppo eller Sverige.

Vidare är det viktigt att uppmärksamma att det kan tillkomma kostnader för respektive myndighet för administrativt stöd för den centrala funktionen och för de svenska europeiska delegerade åklagarna.

Andra konsekvenser (20.3)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömningar avseende andra konsekvenser.

Kap 21 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Ikraftträdande (21.1)

När det gäller förslaget att de nya författningarna och de författningsändringar som krävs för att Sverige ska kunna ansluta sig till det fördjupade samarbetet i Eppo ska träda i kraft den 1 mars 2022 kan Åklagarmyndigheten endast konstatera att datumet är helt beroende av hur de synpunkter som framförts omhändertas samt hur den fortsatta beredningen av ärendet fortskrider.

Övergångsbestämmelser (21.2)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att det inte krävs några särskilda övergångsbestämmelser.

Detta yttrande har beslutats av riksåklagaren Petra Lundh efter föredragning av kammaråklagaren Mikael Järetoft.

Under beredningen har synpunkter inhämtats genom en arbetsgrupp med representanter från rättsavdelningen, tillsynsavdelningen, personalavdelningen, it-avdelningen, Utvecklingscentrum, Nationella åklagaravdelningen samt representanter för åklagarområdena.

I den slutliga handläggningen av ärendet har vice riksåklagaren Katarina Johansson Welin, rättschefen Marie-Louise Ollén, verksjuristen Roger Waldenström, stabsrådet Tomas Färndahl samt chefen för internationell samordning och utveckling Linda Billfalk Åkerlund deltagit.

På Åklagarmyndighetens vägnar

Petra Lundh

Mikael Järetoft

Kopia till
Kommunikationsavdelningen
Rättsavdelningen
Biblioteket
Paula Ljunggren, chefssekreterare